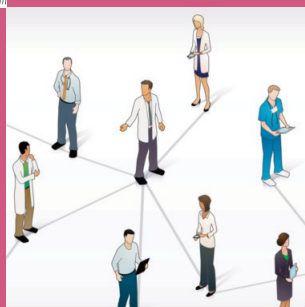
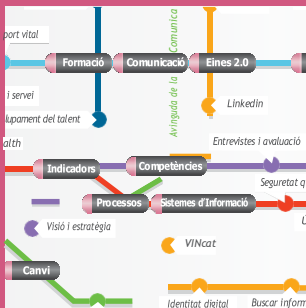

*L'excel·lència en
la formació
i la docència a
les organitzacions
sanitàries,
socio sanitàries
i socials*

1

La formació en línia

Amb la col·laboració de:

Fundació Hospital de l'Esperit Sant

ENREDADOSENSALUT

*Observatorio Internacional de la Profesión Docente
- Universitat de Barcelona*

Autors
Òscar Dalmau
Ricard Lloret
Núria Serrat

Coordinació editorial
Òscar Dalmau

Una publicació d'Unió Consorci Formació
www.ucf.cat

Alguns drets reservats

Barcelona, setembre de 2014

Índex

Objectius	4
Idees clau	4
1.1.	Característiques de la formació en línia	5
1.2.	Estructura de la formació en línia	6
1.3.	Continguts formatius i materials didàctics de suport	7
1.4.	Les activitats	9
1.5.	Els participants	10
1.6.	L'entorn virtual	12
1.7.	Fases en el desenvolupament d'una acció formativa en línia	16
	1.7.1. <i>Fase 1. Disseny i conceptualització de l'acció formativa</i>	16
	1.7.2. <i>Fase 2. Elaboració dels materials didàctics que s'utilitzaran per a la formació en línia i preparació de l'aula virtual</i>	16
	1.7.3. <i>Fase 3. Preparació de l'aula virtual</i>	16
	1.7.4. <i>Fase 4. Impartició de l'acció formativa</i>	17
	1.7.5. <i>Fase 5. Actualització, canvis i millores relacionades amb els materials didàctics o l'acció formativa</i>	17
Autoria	18

Objectius

- **Entendre** les característiques i les potencialitats de la formació en línia.
- **Identificar i analitzar** les diferents fases que conformen la formació en línia.
- **Conèixer** les funcions i tasques dels diferents agents implicats en la planificació, el desenvolupament i la posada en marxa d'un programa formatiu en línia.
- **Comprendre** els models pedagògics i formatius i la organització dels cursos en línia.
- **Conèixer** què són les plataformes virtuals i què és Moodle.

Idees clau

- La formació en línia no només és la lectura d'un material didàctic (més o menys interactiu) que un participant fa a través d'una pantalla d'ordinador, tablet o un altre dispositiu.
- La formació en línia és una metodologia adaptable, compartida i complementària amb la utilització d'altres metodologies d'aprenentatge.
- Cal diferenciar tres models de formació en línia de manera genèrica: cursos en línia autoformatius, cursos amb una tutoria proactiva i cursos col·laboratius.
- Tota l'activitat de formació en línia es desenvolupa generalment a través d'un campus virtual. Moodle és una de les plataformes més esteses en l'àmbit internacional.

Com qualsevol altra acció formativa, la formació en línia permet i pot aportar el següent:

- Les activitats pràctiques apropen els continguts formatius al context professional del participant, involucrant-lo més en el seu propi procés formatiu.
- La tutorització i l'acompanyament, més enllà de reduir el possible abandonament dels participants, afiança i garanteix els seus propis aprenentatges pretesos.
- La interrelació del participant amb altres companys del curs en línia potencia l'aprenentatge social i informal a partir de les experiències i dels coneixements dels altres. La dinamització i la potencialitat del treball col·laboratiu que permet la formació en línia (per exemple, el fòrum), encara que pot donar-se en la presencial, resulta més enriquidora.
- En el desenvolupament d'una acció formativa en línia, hem de tenir-hi en compte, a part de la pròpia imparició, les fases de disseny i preparació (tant dels materials didàctics com de l'aula virtual), així com la fase d'avaluació i de millora posterior.
- Permet que, en la tutorització/docència, puguin participar-hi diversos professionals interns/externs a les organitzacions.
- Permet definir en línia aquelles accions formatives d'excel·lència en format presencial millorant la seva accessibilitat i optimitzant la seva gestió, el cost, els recursos i el temps en la seva programació i realització.
- Permet personalitzar els continguts del curs apropant-los als exemples quotidians de cada organització i que puguin ser dinamitzats per tutors interns experts en aquests continguts.

1.1. Característiques de la formació en línia

La formació en línia presenta les característiques principals següents:

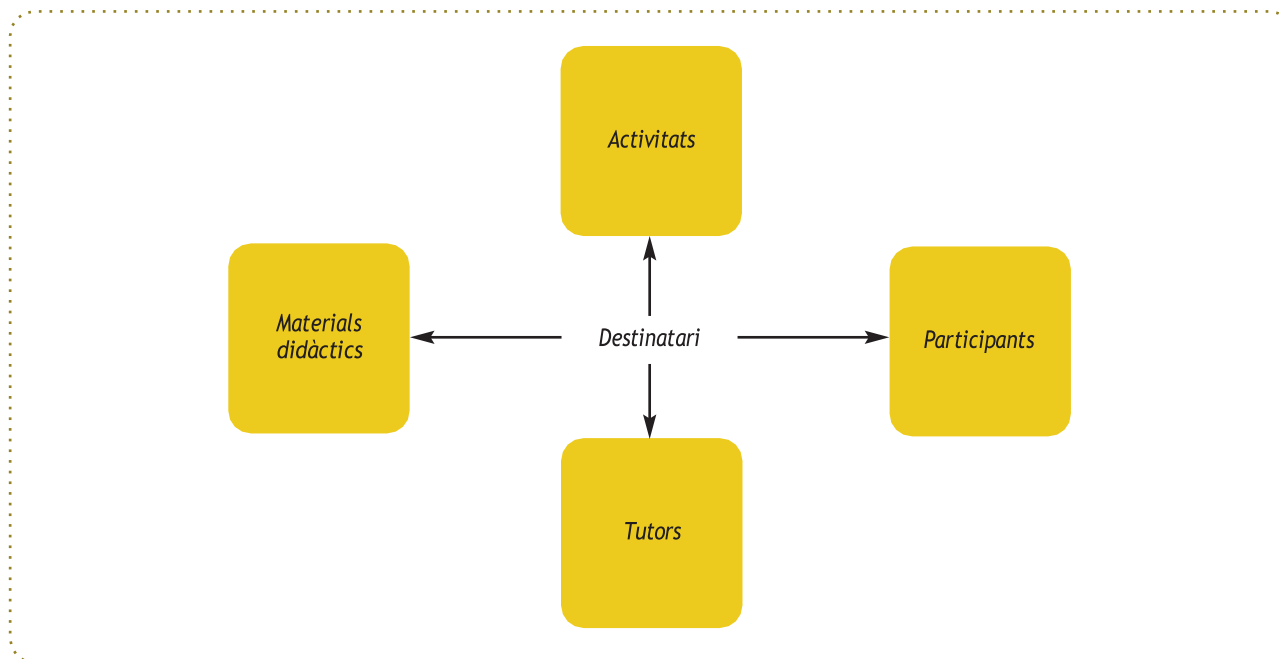
- **Personalització:** podríem treballar, si així ens interessés, de manera individualitzada amb cada participant, incidint en aquells àmbits competencials que més li interessin o que convingui desenvolupar. Des d'una òptica organitzacional, permet personalitzar els seus continguts per a cada institució.
- **Cooperació i col·laboració:** tot i poder treballar individualment amb cada participant, les dinàmiques de grup permeten alhora incidir i potenciar la interacció entre els participants de l'acció formativa (el que permet aflorar un aprenentatge informal a partir de les experiències i dels coneixements dels propis participants). Des de cada organització, es pot dissenyar i elaborar un treball intragrupal (professionals de la mateixa organització) i/o intergrupals (professionals de diverses organitzacions).
- **Interactiva i multimèdia:** tant en la relació entre el participant i la plataforma virtual (l'entorn a través del qual desenvoluparà la seva activitat) com en la relació entre participants i els continguts, els materials, els recursos i les eines de què pugui disposar.
- **Accessibilitat:** els usuaris poden accedir-hi i treballar des de qualsevol i en qualsevol moment (mentre aquella acció formativa estigui disponible). Des de l'òptica organitzacional, facilita l'optimització de costos, recursos i gestió de temps en la seva realització.
- **Síncrona i asíncrona:** la formació en línia permet disposar de treballs en línia que s'hagin de realitzar en temps real (per exemple, una tutoria via xat en una hora i data determinades) o en qualsevol moment (per exemple, participar en un fòrum de debat).
- **Actualització:** de manera àgil, podríem fer arribar a tots els exalumnes d'un programa formatiu un nou accés que els permetés actualitzar els coneixements que van fer si el programa s'ha actualitzat.
- **Flexibilitat:** en definitiva, la formació en línia aporta una flexibilitat que permet adaptar-se a les possibilitats i necessitats de cada usuari i també de cada entitat.

Tot i que, en formació en línia, podem replicar-hi tot el que podríem fer en una formació presencial, hem d'explorar les possibilitats i oportunitats que les eines i els recursos digitals ens ofereixen per impulsar noves maneres d'aprendre i ensenyar: *wikis*, jocs en línia, blogs, recursos compartits, dispositius mòbils, etc.

1.2. Estructura de la formació en línia

La formació en línia es desenvolupa a partir del propi destinatari. Ell és el veritable eix central del procés de formació.

A partir d'ell, hi ha quatre elements clau que, de manera interrelacionada, han de facilitar i permetre dur a terme el procés formatiu:

- **Continguts formatius i materials didàctics de suport:** analitzarem més endavant no tan sols les diferents tipologies sinó també el seu procés de creació.
- **Activitats pràctiques:** com veurem després, els adults no només aprenem llegint, sinó especialment aprenem fent. Per tant, la incorporació d'activitats esdevé un instrument molt important, no tan sols des de la vessant de "control", sinó molt especialment per afavorir el desenvolupament d'aprenentatges.
- **Sistema tutorial:** l'acompanyament, la dinamització de l'aula, la comunicació i el feedback per part dels tutors (experts en la matèria del curs que condueixen i els que guien l'acció formativa en línia) esdevenen fonamentals en la formació en línia.
- **Participants:** en els cursos en línia, l'alumne no té per què formar-s'hi sol (això pot succeir en models formatius més autoformatius). En aquest cas, i igual que passaria en formació presencial, en la formació en línia, podem afavorir-hi la interacció entre els participants (a través de la discussió de casos, a partir de la realització d'activitats grupals, etc.). En la comunitat pràctica, s'hi facilita la transferència informal de coneixements utilitzant les xarxes socials i professionals. Es comparteixen aspectes formals i informals.

1.3. Continguts formatius i materials didàctics de suport

El contingut i els materials de suport d'un curs en línia són tots aquells materials de tipus informatiu i documental que es faciliten al participant per al desenvolupament del curs.

En funció de les característiques de cada programa formatiu, els materials didàctics poden ser més o menys interactius, més o menys audiovisuals.

La clau dels materials no és tant el seu nivell de "multimèdia" o d'interacció, sinó la seva qualitat acadèmica i la seva orientació pedagògica.

Els continguts generalment poden incorporar:

- *Textos.*
- *Esquemes, gràfics, quadres, taules.*
- *Exercicis, activitats, casos, preguntes, etc.*
- *Àudios, vídeos, animacions, etc.*
- *Dibuixos, fotografies, etc.*
- *Enllaços, informació o documents complementaris.*

Així mateix, hem de diferenciar aquell material que pugui ser central per al propi procés formatiu, de materials complementaris, o de material de treball (ja sigui individual o col·laboratiu). O bé, per exemple, en programes semipresencials, hem de diferenciar-hi el material formatiu en línia d'aquell que pugui ser material de suport a les sessions presencials.

"Un programa formatiu en línia no és millor que un altre per tenir més multimèdia, sinó per contenir els mitjans que són necessaris i que afavoreixen els aprenentatges pretesos"

(M. Moral, en la publicació CASAMAYOR, G. (coord.) (2008) La formació on-line. Una mirada integral sobre el e-learning, b-learning... Graó: Barcelona.

Generalment, la funció del tutor no serà la de crear materials didàctics. Aquesta tasca d'autoria recaurà en experts dels continguts específics que cal desenvolupar, tot i que alguns autors poden esdevenir amb posterioritat tutors. Aquest aspecte facilita la possibilitat que la participació en el disseny, l'elaboració i el desenvolupament de l'acció formativa pugui estar oberta a diversos professionals.

Amb tot, i com a tutors, hem de tenir en compte que no tots els materials es realitzen o es desenvolupen de la mateixa manera.

EXEMPLE

Ha de rebre el mateix tractament un curs de Dret de 20 hores que un d'ofimàtica de la mateixa durada?

Un curs sobre innovació i desenvolupament de 16 hores per a directius ha d'estar dissenyat igual que un postgrau de 600 hores adreçat a comandaments assistencials?

Hi ha forces factors que poden condicionar l'elaboració i la preparació dels materials didàctics de la mateixa manera que es requereix en altres metodologies. Més enllà dels factors temporals i econòmics, el que haurem de tenir clars són els objectius d'aprenentatge del curs (si són més conceptuals, més procedimentals, o més actitudinals) per tal d'acabar determinant la tipologia de continguts que cal elaborar (més textuals, més visuals, o amb exercicis i treballs més específics) o un mix dels mateixos.

EXEMPLE

Seria difícil ensenyar una persona només amb continguts textuals en línia com posar en marxa i treure un vehicle que està estacionat en una rampa.

Igualment, tampoc podem ensenyar només amb vídeos les tècniques de reanimació cardiopulmonar (els vídeos ajudarien, però requeririen una activitat pràctica presencial).

Així doncs, els continguts d'un curs en línia seran desenvolupats per autors (experts en continguts) que, amb la col·laboració d'especialistes d'àmbit pedagògic, escolliran els formats, les eines i els recursos més adients en funció dels objectius d'aprenentatge (més conceptuals, procedimentals o actitudinals).

Els materials didàctics virtualitzats d'un curs en línia generalment s'estructuren en mòduls, temes i/o unitats . Això permet facilitar el procés d'aprenentatge per part del participant, així com les possibilitats de seguiment i control d'aquest procés per part dels tutors.

*Cadascun d'aquests apartats sol presentar una mateixa **estructura** o **seqüència**. Generalment podrem trobar-hi:*

- *Introducció/Presentació (del mòdul, de la unitat, del tema, i els seus objectius).*
- *Cas inicial (si és un contingut que parteix d'una situació pràctica).*
- *Continguts formatius (que també poden incorporar vinculació a continguts complementaris que permetin aprofundir certs aspectes o àmbits en funció dels interessos o de les necessitats del participant).*
- *Idees clau, resum o síntesi (que reculli el que s'ha tractat al llarg d'aquell apartat).*
- *Activitats, que poden estar incorporades al llarg del propi material, i que puguin servir com element de reforç i consolidació d'aprenentatges.*
- *Altres elements com glossaris, bibliografies, enllaços, etc.*

En tot cas, és només un model orientatiu. No tots els materials dels cursos en línia han de tenir aquests elements. Cal tenir sempre en compte els components principals del curs: objectius, destinataris als quals s'adreça, temps, etc. Evidentment, en poden tenir molts més.

La **navegació** dins els materials didàctics virtualitzats pot presentar **vàries opcions de seqüència**:

- **Lineal**: s'avança sempre cap a la següent pantalla disponible (tot i que sovint es pugui consultar lliurement tot el que s'ha vist amb anterioritat).
- **Hipertextual**: és l'alumne qui lliurement enllaça una informació amb una altra en funció dels seus interessos (sovint la seqüència lineal també presenta continguts hipertextuals, però, un cop revisats, s'ha de passar a la pàgina següent).
- **Lliure**: el participant té accés a tots els continguts des del primer moment, i escull lliurement per on iniciar el seu procés d'anàlisi dels continguts.

1.4. Les activitats

El participant no pot ser només un receptor passiu del procés formatiu.

A vegades els programes formatius en línia poden limitar-se a la navegació per continguts (anar llegint pantalles: e-reading).

Aquest és un model que generalment acaba afavorint molt abandonament, donat que els adults no aprenem només llegint un material o visualitzant uns vídeos.

Per tant, les activitats que han de realitzar els participants són la clau del seu procés d'aprenentatge.

Per això, cal estimular que participin activament i, en la mesura que aquestes coses que hagin de fer estiguin relacionades amb la seva pròpia experiència i els seus coneixements, els involucrarem i els farem més participants del procés formatiu.

Quan parlem d'activitats, no sempre parlem de qüestionaris, ni sempre fem referència a l'anàlisi de casos. Per a cada objectiu d'aprenentatge, caldrà triar aquelles eines o estratègies que el garanteixin.

Així, podem trobar **activitats** vinculades a:

- **Informació** (hem conegut diferents temes).
- **Comprensió** (hem entès el que hem treballat).
- **Aplicació** (a més, sabem aplicar-ho en un context específic).
- **Anàlisi** (podem comparar-ho, examinar-ho, contrastar-ho).
- **Síntesi** (podem combinar diferents idees i continguts i sintetitzar-los, organitzar-los).
- **Decisió** (podem emetre judicis, opinions, conclusions, amb referència a una situació, un incident crític, un cas).
- **Transferència** (podem i sabem transferir-ho al nostre propi lloc de treball).

Generalment els materials didàctics virtualitzats que els tutors trobaran a l'aula tindran en si mateixos algunes activitats, especialment de comprensió i d'aplicació. Aquestes activitats poden presentar diferents formats: qüestionaris, preguntes amb opció múltiple, tipus verdader/fals, ordenar o prioritzar etapes, relacionar conceptes, etc. fins a la possibilitat de respondre preguntes tancades vinculades a casos o situacions pràctiques.

Per damunt d'aquestes activitats, i com veurem amb més aprofundiment en el tema vinculat al sistema d'avaluació, l'acció tutorial ha d'incorporar el disseny d'activitats que estiguin per damunt d'aquestes que incorpori el material.

Aquestes activitats, alhora, poden esdevenir tasques o activitats individuals o bé activitats que puguin ser desenvolupades amb part o la resta del grup de participants del curs en línia. Això dependrà bàsicament dels objectius d'aprenentatge als quals hem de donar resposta, i també al propi model formatiu del programa que cal tutoritzar.

Si aquests continguts formatius estan contextualitzats i personalitzats en la quotidianitat de l'activitat dels professionals, resultaran molt propers ja que tractaran temes i/o problemes de la seva organització. Això comporta èxit i comercialització de l'acció formativa.

Així, i per exemple, podem destacar **tres grans tipologies**:

- **Model d'autoformació tutoritzada:** és un model on bàsicament el participant interacciona de manera individualitzada amb els materials didàctics (que, en aquest model, hi adquireixen molta importància donat que són la base de l'aprenentatge) i, si té cap dubte o pregunta, poden enviar-la a un tutor, que té un rol més aviat reactiu, esperant que sigui el participant qui es posi en contacte amb ell.
- **Model de formació en línia tutoritzat:** es tracta d'un model on, més enllà de comptar amb uns materials didàctics, es disposa d'un tutor (expert en contingut, però format en les habilitats pròpies de la tutorització de programes en línia) que, de manera proactiva, acompanyarà els participants en el procés formatiu, moderarà i dinamitzarà diferents activitats (individuals i grupals), i donarà de manera continuada feedback als participants sobre els propis objectius assolits.
- **Model de formació en línia més col·laboratiu o social:** aquí el paper del tutor com a expert en un contingut es desdibuixa, donat que es converteix més en un rol de conductor, moderador i guia d'un grup de participants que són alumnes i experts alhora (aprenentatge entre iguals). En aquest model inclusiu, el material didàctic pot no ser un input del procés formatiu (quelcom per iniciar el curs), sinó, al contrari, un output del mateix (resultat del treball col·laboratiu entre tots els participants).

1.5. Els participants

Formar-se a distància no vol dir formar-se sol.

En els processos de formació, som conscients (com alumnes que som i tutors que serem) que sovint, en els programes formatius, hi aprenem tant dels formadors com dels propis companys d'aula.

EXEMPLE

De manera més informal: per exemple, compartint amb ells inquietuds a l'hora de la pausa prenent un cafè.

De manera més formal: per exemple, compartint les visions que es puguin tenir sobre un cas o sobre una qüestió que s'està debatent, a partir de les pròpies conviccions, dels propis coneixements o de les experiències prèvies que tots puguem tenir.

La interrelació entre els participants pot ser quelcom que depengui dels propis participants (que siguin ells qui entrin en contacte entre uns i altres), o quelcom que estigui planificat intencionadament per part de l'acció del tutor.

EXEMPLE

Per exemple, en la realització en línia d'una activitat que cal realitzar en petits grups de treball.

Aquest aspecte obre moltes possibilitats perquè les interaccions que es puguin desenvolupar siguin intra-/intergrupals, és a dir, que es puguin produir entre diversos grups d'una mateixa organització i/o que siguin interaccions entre grups de diverses organitzacions. Això es podria donar tant en la totalitat dels continguts de l'acció formativa com en mòduls concrets de la mateixa.

En els models de formació amb una tutoria proactiva caldrà que els tutors, si els continguts i els objectius d'aprenentatge ho permeten, hi desenvolupin activitats que promoguin aquesta interrelació entre els participants.

Veurem en unitats posteriors aquestes activitats i aquests rols que els tutors han d'assumir i, en especial, incidirem en una de les característiques principals que es valora d'un bon **tutor** d'un curs en línia, que és la seva **habilitat comunicativa** per:

- Captar l'interès dels participants.
- Transmetre bé la informació.
- Donar resposta als seus dubtes i a les preguntes.
- Conduir-los i acompanyar-los correctament.
- Crear situacions que facilitin l'aprenentatge.
- Moderar els espais de debat i altres espais compartits.
- Donar feedback de les tasques i activitats que els participants realitzin.

1.6. L'entorn virtual

Tota l'activitat de formació en línia es desenvolupa generalment a través d'un entorn virtual.

En aquest sentit, Moodle és una de les plataformes formatives virtuals (LMS -Learning Management System-) més utilitzades en l'àmbit internacional.

DEFINICIÓ

Les **plataformes formatives** són sistemes que, mitjançant un conjunt d'eines digitals, permeten gestionar els processos de formació i els d'aprenentatge.

Aquests espais admeten la creació, publicació i distribució de continguts didàctics, faciliten la interacció i la comunicació entre persones (participants, tutors, experts i altres agents), faciliten el disseny i la gestió d'activitats didàctiques, afavoreixen processos d'avaluació, etc.

Una plataforma educativa virtual ha d'atendre les necessitats dels alumnes, formadors i tutors, autors i experts en continguts, tècnics i gestors de formació, administradors i responsables de sistemes d'informació, etc.

Alguns dels **avantatges** que representa la utilització de les plataformes virtuals són:

- Disposar d'un espai per al conjunt de la comunitat de professionals (participants, docents, tècnics de formació, etc.) per compartir i transmetre informació, coneixements, etc.
- Facilitat d'ús. No fa falta ser un gran coneixedor o usuari de la tecnologia per comprendre les funcionalitats de les eines que hi ha.
- Control d'accés. Es poden assignar rols i delimitar els espais públics i privats, depenent de la utilitat i del context. En aquest sentit, el rol de tutor té assignats uns drets específics: per exemple, aquest rol permet que el tutor pugui, a través de l'eina, posar qualificacions en una activitat d'avaluació.
- Gestió de la formació. Facilita el fet de conèixer fàcilment l'evolució dels participants de forma objectiva a partir del seguiment de la seva activitat (això adquireix una gran importància en una organització quan potencialment s'ha de gestionar un gran nombre d'accions formatives, de participants i tutors i, per tant, es necessiten eines que facilitin tota aquesta tasca de seguiment).
- Poden ser utilitzades per modalitats ja siguin 100 % en línia, o bé per programes formatius semipresencials.
- Per a la seva gestió i utilització no es requereix ser propietari ja que es pot compartir amb aquella institució que faciliti poder-la compartir.

Un entorn formatiu virtual eficient és aquell que permet dissenyar, desenvolupar, valorar i finalment reutilitzar una experiència formativa.

Moodle és una de les plataformes educatives més utilitzades en l'àmbit internacional. Permet crear diversitat d'activitats: qüestionaris, enquestes, glossaris, blogs, wikis, etc. Disposa de nombroses eines de comunicació (correu intern, fòrums de debat, etc.).

PER SABER-NE MÉS

Et recomanem que consultis el lloc web de Moodle: www.moodle.org.

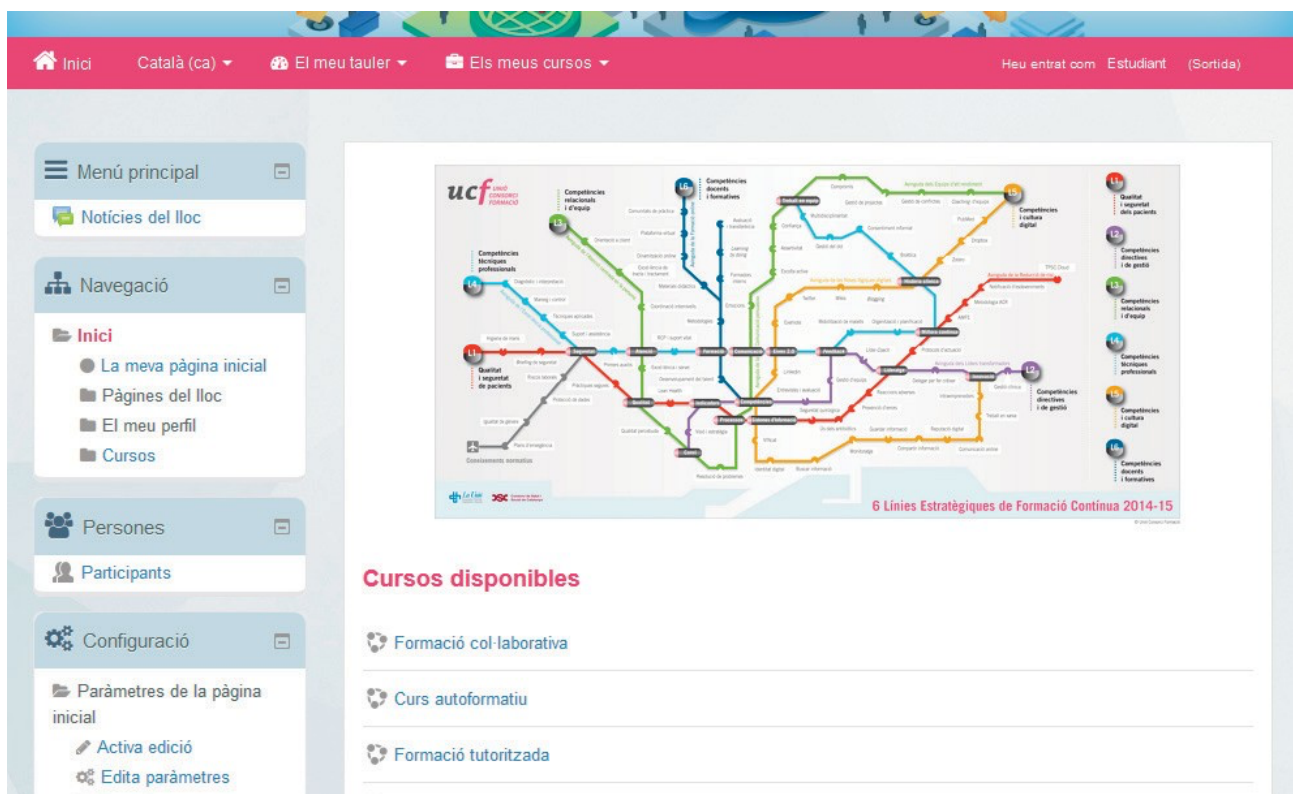
Està basada en una teoria constructivista de l'aprenentatge.

És una eina de software lliure. Això implica que la seva actualització és constant i basada en la col·laboració entre desenvolupadors i usuaris.

L'entorn de **Moodle** té bàsicament **dos grans espais** diferents:

- Un primer espai o **campus virtual**. Aquest espai és compartit per tots els professionals de l'organització, tot i que alguns elements (com, per exemple, les imatges i altres recursos gràfics) es poden personalitzar en funció de cada professional.

Des d'aquest espai, l'usuari identifica aquelles accions formatives a què pot accedir.

The screenshot displays the Moodle user interface. On the left, there is a navigation menu with options like 'Menú principal', 'Notícies del lloc', 'Navegació', 'Inici', 'Persones', 'Configuració', and 'Paràmetres de la pàgina inicial'. The main content area features a large diagram titled '6 Línies Estratègiques de Formació Continua 2014-15' which maps various competencies to specific training actions. Below the diagram, under the heading 'Cursos disponibles', there is a list of course types: 'Formació col·laborativa', 'Curs autoformatiu', and 'Formació tutoritzada'.

- Un cop clics en alguna d'aquestes accions formatives en la qual està inscrit, accedeix a un segon espai: **l'aula virtual**.

Cada aula virtual és específica per a cada acció formativa. És bo que les aules virtuals dins una organització presentin una mateixa estructura orientativa de la informació que, basada en criteris pedagògics i d'usabilitat, faciliten que els professionals trobin de manera ordenada i homogènia els diferents continguts, recursos i elements de l'acció formativa.

Podem dissenyar les aules virtuals del campus en funció del disseny de l'acció formativa:

- Autoformació:** un model d'aula pensat per a programes autoformatius, que poden disposar del suport d'un tutor reactiu que només respon a dubtes i consultes dels participants. Com veiem a la imatge adjunta, el pes central de la pantalla està ocupat per les referències als recursos i materials didàctics, així com a les eines d'avaluació vinculades.

- Formació tutoritzada:** *aquelles aules on el rol tutorial és més proactiu. En aquest disseny d'aula, s'hi incorporen eines i recursos que facilitaran aquest seguiment i acompanyament per part del tutor, com, per exemple, els fòrums de debat, el taulell de consultes, etc. Igualment, el curs pot utilitzar un material didàctic en línia autoformatiu, però, per damunt d'aquest, s'hi preveuen activitats tutoritzades.*

BENVINGUDA A L'AUULA VIRTUAL DEL CURS: La funció tutorial online: el seguiment i dinamització del procés formatiu

La funció docent és estratègica en el conjunt del sector sanitari i social. I ho és encara més en el moment en què ens trobem, amb la necessitat que la formació interna que es fa als centres, sigui motor per impulsar noves maneres de fer més eficients i innovadores.

1. La formació en línia i el pla de treball
 2. La formació en línia i el pla de treball
 3. La comunicació en línia i el pla de treball
 4. El seguiment i dinamització del procés formatiu
 5. L'avaluació i el pla de treball

1

A continuació trobaràs recursos que faciliten la planificació i el seguiment del curs.

FÓRUMS

- Masatges del tutor i/o coordinador del curs
- Fòrum de consultes del tutor
- En aquest espai pots plantejar les dubtes i consultes que et sorgin durant i l'estudi de les unitats formatives, relacionats amb el contingut formatiu del curs. Aquests són dirigits al tutor del campus virtual.
- Fòrum de consultes del tècnic responsable de formació continuada
- En aquest espai pots plantejar els dubtes i consultes que et sorgin durant l'estudi de les unitats formatives, relacionats amb la planificació i l'organització del curs. Aquests són dirigits al Tècnic coordinador de Formació continuada de UCF.

RECURSOS TRANSVERSALS

- Pla docent

2

Per començar, t'anem a presentar-te a la resta de companys i companyes a través del fòrum.

FÓRUMS

- Presentacions dels participants

3

En aquest espai pots consultar el material didàctic de cada unitat.

Contingut formatiu online

- Accedeix al material formatiu del curs
- Tens problemes per accedir als continguts del curs? Llegix-me!

Lectures complementàries

- E-Learning y los 7 pecados capitales
- Transformar la educación (El País)
- Errores nuevos, por favor
- Presentació Óscar Dalmau: Taller presencial

4

Presentació: Aprenentatge col·laboratiu i 2.0

Recursos pròpis de l'aula

- Wiki
- Fòrum de discussió

Exemples de recursos extern incorporats a Moodle:

- Wordpress
- Wikispaces
- Enquesta

5

AVALUACIÓ DEL CURS

- Si tens problemes per lliurar l'activitat... llegix-me!

ACTIVITATS PRÀCTIQUES A REALITZAR

- Lliurament de la tasca

Recordau que totes les tasques tenen una data límit de lliurament.

- Fòrum de debats de tots els participants
- Fòrum tancat només pel meu grup (1 Formació online)
- Fòrum tancat només pel meu grup (2 Planificació i Seqüència didàctica)
- Fòrum tancat només pel meu grup (3 Comunicació)
- Fòrum tancat només pel meu grup (4 Seguiment i dinamització)
- Fòrum tancat només pel meu grup (5 Avaluació de l'aprenentatge)

- Formació col·laborativa:** *aquestes aules estan dissenyades pensant en clau de treball cooperatiu entre participants, i on el rol del tutor està més vinculat a un facilitador i orientador que a un expert pròpiament. En aquestes aules, podem trobar-hi eines com wikis, blogs i altres recursos que permetin compartir i co-crear entre els participants.*

1.7. Fases en el desenvolupament d'una acció formativa en línia

En el procés de desenvolupament d'un curs en línia, podem separar cinc grans fases.

1.7.1. Fase 1. Disseny i conceptualització de l'acció formativa

A partir de l'anàlisi de necessitats realitzada, els tècnics de formació i un equip d'experts i especialistes en la matèria de la qual es desenvoluparà després una acció formativa comencen a estructurar el disseny i la seva conceptualització.

Tot aquest treball acabarà traslladant-se a una primera versió d'allò que, com veurem més endavant, anomenarem pla docent de l'acció formativa.

A partir de l'estructuració del programa, d'establir el disseny metodològic, i de configurar una primera seqüència didàctica de com funcionarà l'acció formativa, s'hauran de desenvolupar els continguts formatius de l'acció i que estaran a disposició dels participants a través de l'entorn virtual.

1.7.2. Fase 2. Elaboració dels materials didàctics que s'utilitzaran per a la formació en línia i preparació de l'aula virtual

Aquesta fase, prèvia a la realització de l'acció formativa, la podem separar també en diferents **etapes**:

- Una primera, corresponent a la pròpia elaboració (preparació, redacció, gravació, etc.) tècnica per part dels autors/experts en cada matèria.
- Una segona, consistent en tot el procés de revisió pedagògica (revisar la idoneïtat dels propis materials en termes d'aprenentatge), les diferents correccions (ortogràfiques, d'estil) i la maquetació gràfica del material per portar-lo a la pantalla en un format interactiu.
- En tercer lloc, s'haurà de desplegar el material dins l'aula virtual (a partir dels models que preexisteixen) i programar-hi aquells elements avaluadors i altres recursos que hi hagin d'estar presents.
- Una darrera, de testeig, de prova, per tal de garantir que tot es troba correctament programat i establert.

El procés d'elaboració dels materials didàctics en línia pot resultar més o menys costós en funció del volum d'hores en línia que cal virtualitzar, de les característiques metodològiques d'aquestes hores (amb més o menys recursos media), etc.

El tutor no desenvolupa cap d'aquestes tasques, però és convenient que les conegui perquè la seva activitat vindrà a partir d'aquestes. En aquest sentit, i si el tutor no ha estat l'autor del material, es recomana activament que pugui accedir-hi i revisar tots els continguts i materials didàctics molt abans de la tutorització que realitzarà.

1.7.3. Fase 3. Preparació de l'aula virtual

En aquesta fase, s'incorporaran a l'aula virtual aquells elements propis de l'edició del programa que s'impartirà posteriorment (per exemple, el calendari específic d'aquella acció formativa).

Un cop personalitzada tota la informació per a aquella acció concreta, es donarà d'alta als tutors i, prèvies publicació, inscripció i admissió, als alumnes via SGRH.

Tot aquest treball serà realitzat pels coordinadors tècnics de formació dels centres.

1.7.4. Fase 4. Impartició de l'acció formativa

Aquesta fase s'estructura en tres etapes:

- Una primera, de benvinguda i presentació a l'entorn virtual de l'acció formativa que es desenvoluparà.
- Una segona, de desenvolupament del propi contingut vinculat al curs.
- Una tercera, de finalització, tancament i d'avaluació (dels aprenentatges, dels resultats de la satisfacció dels participants, i del propi procés formatiu).

En aquesta fase, el tutor esdevé un agent clau com a expert en els continguts i dinamitzador del procés formatiu.

1.7.5. Fase 5. Actualització, canvis i millores relacionades amb els materials didàctics o l'acció formativa

A partir de l'experiència formativa realitzada, es podran suggerir esmenes, canvis, incorporacions, etc., ja sigui en el propi procés didàctic (per fer-lo més eficient), ja sigui en els propis continguts (per incorporar canvis com, per exemple, marcs normatius), o bé en el propi model de la formació.

En tot cas, tota aquesta proposta de canvis es vehicularà per part del tutor cap al tècnic de formació de la institució.

L'objectiu d'aquesta fase serà que, si les esmenes s'aproven i s'han de realitzar, que estiguin fetes abans de la propera edició d'aquesta acció formativa.

Totes les accions formatives en línia, per tant, tenen cinc fases: la conceptualització i el disseny (a partir de les necessitats competencials detectades), l'elaboració dels materials didàctics, la preparació de l'aula virtual, la impartició del curs en línia, i la seva avaluació final.

La funció del tutor és clau en la quarta fase (la de la impartició) tot i que s'ha d'implantar en la tercera (revisant el disseny de l'aula virtual) i la cinquena (proposant aquells canvis i millores que facin més eficient la formació tutoritzada), però ha de conèixer l'origen de l'acció formativa (fase primera) i els materials didàctics de suport a la seva acció tutorial (fase segona).

En les fases de desenvolupament de l'acció formativa, cal tenir present la definició de les accions comunicatives (pla de comunicació) adreçades a la informació, al coneixement, a la sensibilització i comercialització de l'acció formativa.

Autoria

Ricard Llorc i Pallarès

Llicenciat en Psicologia, opció Organitzacions i Treball per la Universitat Central de Barcelona. Postgraduat en Desenvolupament del Talent a les Organitzacions i en Anàlisi i Conducció de Grups. En l'actualitat exerceix com a Cap de Desenvolupament de Recursos Humans. Fundació Hospital de l'Esperit Sant. Les seves funcions es deriven en la gestió integral de la formació corporativa, la provisió de llocs de treball i selecció, acollida i integració de personal, gestió estratègica, desenvolupament i implantació dels processos de comunicació interna. Coordinador de la gestió integral de la Seguretat i Salut Laboral.

Col·labora en el desenvolupament de "enredadosensalut" Xarxa dels professionals de Recursos Humans de l'entorn soci-sanitari sent organitzador de jornades professionals. Professional vinculat a la Facultat de Psicologia de la Universitat de Barcelona com membre del comitè executiu del Club de Psicologia Alumni UB i com a tutor d'alumnes de Pràcticum de la Llicenciatura i del Grau de Psicologia. Professional interessat en el desenvolupament del talent i de la gestió de les persones en les organitzacions.

Núria Serrat Antolí

Doctora en Pedagogia per la Universitat de Barcelona (UB). Professora agregada i investigadora de la Facultat de Pedagogia de la UB. Ha dissenyat, desenvolupat i tutoritzat Masters, Postgraus i Cursos d'especialització presencials i en línia, i ha creat materials formatius on-line (especialitat en Formació de Formadors i Tutors on-line i Metodologies docents participatives on-line). Des del 2008, Coordinadora adjunta del Grup FODIP - Formació Docent i Innovació Pedagògica (Grup d'Innovació Docent i Grup d'Investigació reconeguts per la Universitat de Barcelona i la Generalitat de Catalunya). Membre de l'Observatori Internacional de la Professions Docent i de RELFIDO (Red Europea y Latinoamericana de Formación e Investigación en Docencia y Gestión Docente).

Òscar Dalmau Ibañez

Gerent d'Unió Consorci Formació. Direcció d'Empreses de Serveis, ESADE. MBA en Administració i Direcció d'Empreses (UPC). Postgraus en Gestió i Producció de Materials Multimèdia, i en Gestió de la Formació Contínua en les Organitzacions (Les Heures - UB). Autor i coautor de diferents publicacions relacionades amb formació contínua: "Conceptes i Models d'Innovació a 22@Network" (Ed. UOC), "Nuevas estrategias formativas para las organizaciones" (Ed. Wolters Kluwer), "La formación online: una mirada integral sobre e-learning, b-learning..." (Ed. Graó) i nombrosos articles (en especial a la revista Observatorio de Recursos Humanos on va col·laborar mensualment durant 2 anys).

Unió Consorci Formació
és una iniciativa de:

DSC Consorci de Salut i
Social de Catalunya

La publicació s'emmarca dins la voluntat d'Unió Consorci Formació per compartir les eines, els recursos i les metodologies que utilitza en la formació dels formadors i tutors, i en el desenvolupament de la seva activitat de formació continuada (presencial, semipresencial i en línia).

Es comparteix, sota llicència Creative Commons, aquests materials i continguts per tal que les organitzacions sanitàries, sociosanitàries i socials vinculades a Unió Consorci Formació o aquelles interessades puguin utilitzar-les en l'impuls de l'excel·lència en la seva formació i docència interna.

Col·lecció per a L'excel·lència en la formació i la docència a les organitzacions sanitàries, sociosanitàries i socials

Títols disponibles:

1. La formació en línia

Propers títols:

2. La tutorització en formació en línia
3. La dinamització d'espais de debat en línia
4. L'avaluació a la formació en línia

www.ucf.cat

